

УДК 37.035-058.86

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2026-1-1>

Гевчук Наталія Сергіївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної роботи,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
hevchuk@kpnpu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-4067-0311

Жиляк Наталія Вікторівна

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології, реабілітації та адаптації,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
NatalieZhylyak@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-3772-6687

Шуханова Катерина Ігорівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності І10 Соціальна робота та консультування,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
sz1m25.yashchuk@kpnpu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0000-6529-4626

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Вступ. У статті представлено особливості формування соціально-психологічних компетентностей у дітей-сирит та дітей, позбавлених батьківського піклування. Проаналізовано зарубіжні та вітчизняні програми набуття соціальних компетенцій, зокрема: «Культура життєвого самовизначення», «Формування навичок самостійного життя» для старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей сирит та дітей, позбавлених батьківського піклування. Представлено результати експериментального дослідження на базі Плужненської гімназії Хмельницької обласної ради. Дослідження передбачало визначення різних аспектів життя дітей-сирит та дітей, позбавлених батьківського піклування: готовність до самостійного життя, спілкування з ровесниками, вчителями, інтернальність та екстернальність.

Мета роботи. Здійснити аналіз виявлення соціально-психологічних компетентностей у дітей-сирит та дітей, позбавлених батьківського піклування, а саме: прийняття самостійних рішень, спілкування з ровесниками, вчителями та іншими людьми не тільки в закладі, а й поза ним, також виявлення переважаючого локусу контролю.

Висновки. За результатами комплексної оцінки, ми можемо відзначити, що дана категорія респондентів має низький рівень відповідальності у своїх поглядах, схильна до перекладання цієї відповідальності на інших осіб (батьки, друзі, однокласники і т.д.) проте, враховуючи вікові особливості досліджуваних, дають нам підстави стверджувати, що це ще не є критичною межею і ще є можливості для впливу на свідомість даної групи осіб, що ми будемо намагатися зробити в подальшому використовуючи один з таких методів.

Ключові слова: соціально-психологічні компетентності, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, формування соціально-психологічних компетентностей.

Hevchuk Nataliia Serhiivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Social Work,
Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University

Zhyliak Nataliia Viktorivna

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Educational and rehabilitation institution of higher education
«Kamianets-Podilskiy state institute»

Shukhanova Kateruna Ihorivna

Applicant for higher education
of the second master's level of higher education
Specialties I10 Social Work and Consulting,
Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University

© Гевчук Н. С., Жиляк Н. В., Шуханова К. І., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL COMPETENCIES IN ORPHANS AND CHILDREN DEPRIVED OF PARENTAL CARE

Introduction. This article examines the characteristics of the development of social and psychological competencies in orphans and children deprived of parental care. Foreign and domestic programs for acquiring social competencies are analyzed, specifically: “Culture of Life Self-Determination” and “Development of Independent Living Skills” for high school students at general education boarding schools for orphans and children deprived of parental care. The results of an experimental study conducted at the Pluzhne Gymnasium of the Khmelnytskyi Regional Council are presented. The study aimed to identify various aspects of the lives of orphans and children deprived of parental care: readiness for independent living, communication with peers and teachers, and internalization and externalization.

Purpose and objectives of the article. To analyze the identification of socio-psychological competencies in orphans and children deprived of parental care, specifically: independent decision-making, communication with peers, teachers, and others both within and outside the institution, as well as the identification of the predominant locus of control.

Results. Based on the results of a comprehensive assessment, we can note that this category of respondents exhibits a low level of responsibility in their views and tends to shift this responsibility onto others (parents, friends, classmates, etc.) However, given the age-related characteristics of the study participants, we have reason to believe that this is not yet a critical threshold and that there is still an opportunity to influence the mindset of this group, which we will attempt to do in the future using one of the following methods.

Key words: *social and psychological competencies, orphaned children, children deprived of parental care, development of social and psychological competencies.*

Вступ. Сучасні соціальні трансформації, що відбуваються в українському суспільстві, супроводжуються загостренням низки соціальних проблем, серед яких особливе місце займає проблема соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Втрата сімейного середовища, недостатність емоційної підтримки та обмежені можливості для формування позитивного досвіду міжособистісної взаємодії значною мірою впливають на психічний розвиток таких дітей і ускладнюють процес їх інтеграції у суспільство.

У цьому контексті особливої актуальності набуває формування соціально-психологічних компетентностей, які забезпечують здатність особистості ефективно взаємодіяти з іншими людьми, регулювати власні емоції та поведінку, будувати конструктивні соціальні зв'язки й адаптуватися до різних життєвих ситуацій. Для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розвиток таких компетентностей є одним із ключових чинників успішної соціалізації, формування самостійності, життєвої стійкості та готовності до дорослого життя.

Водночас специфічні умови виховання у закладах інституційного догляду або в альтернативних формах сімейного виховання зумовлюють особливості становлення соціально-психологічних навичок у цієї категорії дітей. Актуальність дослідження полягає у потребі теоретичного обґрунтування та практичного аналізу особливостей формування соціально-психологічних компетентностей у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з урахуванням їхніх вікових, психологічних та соціальних характеристик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування соціально-психологічних компетентностей у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених у галузі психології, педагогіки та соціальної роботи. У наукових працях розглядаються питання соціалізації, адаптації, психоемоційного розвитку та соціально-педагогічної підтримки цієї категорії дітей.

Значна частина досліджень присвячена проблемі соціалізації дітей-сиріт. Зокрема, у працях С. Больмана та К. Шкурпат досліджується рівень соціалізації вихованців інтернатних закладів і пропонуються методики діагностики соціального розвитку дітей-сиріт. Автори підкреслюють, що порушення процесу соціалізації є однією з ключових проблем дітей, які зростають без батьківського піклування, оскільки вони часто мають обмежений досвід міжособистісної взаємодії та соціальної комунікації [1].

Питання соціально-психологічних особливостей розвитку дітей-сиріт також розглядаються у дослідженнях, присвячених їх психологічній реабілітації та адаптації. Так, дослідники відзначають, що виховання у закладах інституційного догляду часто супроводжується формуванням специфічних рис поведінки, підвищеною тривожністю, труднощами у встановленні довірливих стосунків та недостатнім розвитком емоційно-комунікативної сфери [3].

Окремий напрям досліджень пов'язаний із вивченням формування довірливих взаємин і емоційної стабільності дітей-сиріт. Зокрема, Х. Стельмашук наголошує, що дефіцит батьківської турботи та емоційної підтримки може спричинити формування базової недовіри до світу, що ускладнює розвиток соціальних навичок, здатності до співпраці та ефективної міжособистісної взаємодії [2].

У науковій літературі значна увага приділяється також соціально-педагогічним умовам підтримки дітей-сиріт. Дослідники аналізують роль соціальних педагогів, соціальних працівників і прийомних сімей у процесі їх соціальної адаптації та формування життєвих компетентностей. Зокрема, підкреслюється необхідність створення сприятливого виховного середовища, яке забезпечує розвиток соціальної відповідальності, комунікативних навичок та самостійності дітей.

Окремі дослідження спрямовані на вивчення процесу адаптації дітей-сиріт у прийомних сім'ях. У них доводиться, що успішна соціальна адаптація передбачає формування адекватної системи взаємин із дорослими та однолітками, розвиток емоційної сфери, а також засвоєння соціальних норм і моделей поведінки [5].

Отже, аналіз наукових праць свідчить про значний інтерес дослідників до проблем соціалізації, соціально-психологічної адаптації та підтримки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Водночас питання цілісного формування соціально-психологічних компетентностей цієї категорії дітей, зокрема в умовах сучасних соціальних трансформацій та реформ системи опіки, потребує подальшого теоретичного осмислення й практичного дослідження.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз особливостей формування соціально-психологічних компетентностей у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також визначення чинників і умов, що сприяють ефективному розвитку цих компетентностей у процесі їх соціалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальними по виявленню навичок сформованості чи несформованості соціальної компетентності у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування на сьогодні є методи опитування, а саме анкетування та тестування, тренінгові програми.

Як приклад успішної програми набуття соціальної компетенції є досвід директора Центру досліджень з агресії при Сіракузькому університеті у штаті Нью-Йорк професора Арнольда Гольдштейна («Програма підготовки»). Також, не менш дієвою програмою є і курс «Культура життєвого самовизначення», розроблений Християнським дитячим фондом за підтримки ЮНІСЕФ в Україні в рамках проекту Впровадження в діяльність соціальних педагогів та практичних психологів середніх загальноосвітніх закладів інтегративної програми «Культура життєвого самовизначення». Ще одним прикладом успішної програми набуття соціальної компетенції є модульний курс «Формування навичок самостійного життя» для старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [1].

Керуючись вище зазначеним, нами було проведено експериментальне дослідження (констатувальний експеримент) на базі Плужненської гімназії Хмельницької обласної ради та формувальний експеримент – «Тренінг з формування навичок самостійного прийняття рішень у підлітків».

Цільовою групою експериментального дослідження були вихованці Плужненської гімназії Хмельницької обласної ради. Участь брали 14 здобувачів освіти – 8 хлопців та 6 дівчат у віці від 12 до 15 років. На етапі констатувального експерименту ми провели діагностичну роботу.

Нами була розроблена анкета з метою виявлення соціальних компетентностей у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а саме: прийняття самостійних рішень, спілкування з ровесниками, вчителями та іншими людьми не тільки в закладі, а й поза ним, також виявлення переважаючого локусу контролю.

Опитування було анонімним, особисті дані не розголошувалися. Для обробки результатів анкети,

ми структурували її у 3 блоки, що стосуються різних аспектів життя дітей.

1 блок – готовність до самостійного життя (1, 2, 8, запитання).

2 блок – спілкування з ровесниками, вчителями (3, 7, 9, 10 запитання).

3 блок – інтернальність, екстернальність (4, 5, 6, запитання).

Отримані, в процесі опитування дані, ми систематизували по кожному із запитань анкети, а результати відобразили в таблиці 1.

Отже, аналізуючи відповіді на запитання 1-го блоку – готовність до самостійного життя, можна зазначити, що хлопці більше хвилюються за майбутнє (7), ніж дівчата (5). Але спільним є те, що всі відчувають занепокоєння перед висловом «вихід у доросле життя», тобто існує певний страх перед невідомим, самостійним життям.

Щодо відповідей на запитання 3, 7, 9, 10, які включені до 2-го блоку – спілкування з ровесниками, вчителями, то вони виявились наступними: частіше конфліктують з ровесниками саме хлопці (8), дівчата рідше (5), така перевага хлопців в агресивності є природною, адже вони більше схильні до проявів самовираження та самостійності в даному віці; що стосується спілкування з домашніми дітьми, то і хлопцям (7) і дівчатам (6) це вдається легко.

Запитання 4, 5, 6 до 3-го блоку дають нам інформацію про інтернальність, екстернальність – характеристика вольової сфери людини, що відображає її нахил приписувати відповідальність за результати своєї діяльності зовнішнім обставинам або власним силам, здібностям. Отже, на запитання «Як ти думаєш, хто допоможе у подальшому, після виходу з інтернату?», 10 дітей сподіваються на рідних (5/5), і розраховують на власні сили хлопці (3), дівчата (1). У незнайомій ситуації, абсолютна більшість дітей розраховує на зовнішні обставини (14). Про те, хто повинен нести відповідальність за вчинки, хлопці вважають, що самі (2), що батьки та інші рідні (6); у дівчат ситуація інша (3/3). Звідси, бачимо яскраві ознаки екстерналізму.

Як логічне продовження анкетування, нами було проведено дослідження на визначення локусу контролю Дж.Роттера. Методика дослідження дозволяє порівняно швидко й ефективно визначити рівень сформованості суб'єктивного контролю як в однієї, так, водночас, і в кількох осіб. Мета обробки результатів – отримання показника локусу суб'єктивного контролю, тобто показника загальної інтернальності *Io*. Це сума співпадінь відповідей досліджуваного з відповідями, які наведено в ключі.

Таким чином, можливі два полярних типи особистостей залежно від локалізації контролю: екстернальний та інтернальний. Будь-якій людині властива певна позиція на континіумі від екстернального до інтернального типу.

0

екстернальний

44

інтернальний

Таблиця 1

Характеристика відповідей респондентів на запитання анкети за статтю

Запитання	Відповідь	Хлопці	Дівчата
1. Які відчуття в тебе викликає даний вислів «вихід у доросле життя»?	Занепокоєння (інтерес, нові труднощі)	7 1	5 1
2. Як часто ти замислюєшся про майбутнє життя?	Завжди Ніколи Дуже рідко	4 1 3	5 1
3. Чи легко тобі встановлювати контакт з домашніми дітьми?	Легко Твій варіант (так собі)	7 1	6
4. Як ти думаєш, хто допоможе у подальшому, після виходу з інтернату?	Сам/сама Твій варіант (батьки, опікуни, родичі)	3 5	1 5
5. Уяви собі ситуацію, що ти йдеш містом і тобі необхідно знайти певний музей, театр, а ти не знаєш де він знаходиться. Що ти зробиш?	Запитаю в перехожих	8	6
6. Хто, на твою думку, повинен нести відповідальність за твої вчинки?	Батьки, опікуни, родичі Твій варіант (самостійно)	2 6	3 3
7. Чи часто ти конфліктуєш з ровесниками?	Так завжди Іноді Твій варіант (дуже рідко)	5 3	2 3 1
8. Яких знань чи вмінь тобі не вистачає для самостійного життя поза інтернатом?	Знання про законодавство Навички побутового характеру Твій варіант (все є, не знаю, знання з математики, укр. мови)	3 3 1 1	1 1 1 3
9. Чи були ситуації, коли ти не міг/могла висловити свою думку?	Не пам'ятаю Твій варіант (іноді, ніколи)	2 4 2	3 2 1
10. Наскільки ти задоволений/на своїм життям по п'ятибальній шкалі?	4 – 5 балів (високий рівень) 2 – 3 бали (середній рівень)	6 2	4 2

Отриманий у процесі обробки результатів показник локусу контролю *Io* розшифровується відповідно до таблиці 2.

У цілому, чим більша величина інтернальності, тим менша екстернальність. Локус контролю, характерний для людини, є універсальним стосовно будь-яких типів подій і ситуацій, з якими їй доводиться стикатися. Один і той же тип контролю проявляється як у разі невдач, так і в разі досягнень, причому це спостерігається в різноманітних сферах життєдіяльності суб'єкта.

В нашому випадку домінують екстернали (9) і решта – інтерналі (5). Цей факт підтверджує правильність вибору діагностичного інструментарію та доцільність подальшої роботи з даною цільовою групою.

Для певного рівня локусу контролю користуються межами шкали інтернальності (табл. 4).

Результати нашого дослідження показали, що у всіх вихованців переважає середній рівень інтернальності, який властивий для більшості людей (рис. 1).

Таким чином, суб'єктивний локус контролю пов'язаний з відчуттям людиною своєї сили, відповідальності за те, що відбувається, із самоповагою, із соціальною зрілістю і самостійністю особистості.

За допомогою проведеної методики, ми можемо відзначити, що дана категорія учнів ще не є досить розвинутою у своїх поглядах на відповідальність і більш схильна до покладання цієї відповідальності на інших осіб, будуть то батьки, друзі, однокласники, проте, їхній вік нам дає підґрунтя говорити про те, що це ще не є критичною межею і ще є можливість для впливу на свідомість даної групи осіб, що ми будемо намагатися зробити в подальшому використовуючи один з таких методів.

Таблиця 2

Показник локусу контролю *Io*

Величина <i>Io</i>	Локус контролю
0-21	Екстернальний
22-44	Інтернальний

Таблиця 3

Узагальнення відповідей по методиці на визначення локусу контролю Дж. Роттера

№		Відповідь (згоден, не згоден)	Загальна сума збігань	Результат
1	+ -	2, 4, 11, 12, 13, 31, 34, 42 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 33, 35, 43	20	E
2	+ -	2, 11, 12, 17, 19, 25, 39, 42 5, 6, 10, 14, 18, 26, 28, 35, 41	17	E
3	+ -	2, 4, 11, 12, 15, 27, 31, 37, 42, 44 7, 8, 9, 10, 24, 30, 38, 40, 43	19	E
4	+ -	11, 13, 16, 20, 27, 36, 42 3, 7, 10, 23, 26, 35, 40, 43	15	E
5	+ -	2, 13, 27, 34, 42 8, 9, 10, 23, 28, 35, 41, 43	13	E
6	+ -	2, 12, 15, 17, 19, 29, 37, 39, 44 1, 5, 7, 10, 18, 23, 30, 41	17	E
7	+ -	2, 4, 12, 15, 17, 25, 34, 39 1, 5, 8, 9, 18, 24, 28, 35, 38, 40, 41, 43	20	E
8	+ -	2, 15, 19, 20, 22 5, 7, 10, 18, 23, 26, 35, 38, 41	14	E
9	+ -	2, 11, 13, 17, 19, 27, 32, 34 3, 6, 8, 10, 21, 23, 28, 35, 38, 41	18	E
10	+ -	2, 4, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 22 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 21, 23, 24	23	I
11	+ -	2, 4, 11, 13, 15, 22, 25, 27, 34, 44 6, 7, 8, 9, 10, 14, 18, 23, 28, 30, 35, 38, 41, 43	24	I
12	+ -	2, 11, 13, 15, 19, 22, 27, 29, 34, 36, 37, 42, 44 3, 5, 6, 8, 9, 10, 14, 18, 21, 23, 26, 33, 35	26	I
13	+ -	2, 11, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 25, 27, 29, 31, 32, 34, 36, 37, 39, 42 1, 5, 6, 8, 10, 21, 26, 30, 35, 38	28	I
14	+ -	2, 11, 12, 13, 16, 19, 20, 22, 25, 27, 29, 31, 34, 37, 42 5, 6, 7, 8, 14, 24, 33, 35, 43	24	I

Примітка: E – екстернальний, I – інтернальний.

Таблиця 4

Шкала інтернальності

Показник інтернальності (Io)	Рівень локусу контролю
0–11	Низький рівень інтернальності
12–32	Середній рівень інтернальності
33–44	Високий рівень інтернальності

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, формування соціально-психологічних компетентностей у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є важливою умовою їх успішної соціалізації, адаптації до суспільного життя та підготовки до самостійного дорослого життя. Особливості життєвого досвіду цієї категорії дітей, зокрема відсутність стабільного сімейного середовища, емоційної підтримки та позитивних моделей міжособистісної взаємодії, значною мірою впливають на процес формування їх соціально-психологічних навичок.

У ході аналізу наукових досліджень встановлено, що соціально-психологічні компетентності дітей-сиріт включають розвиток комунікативних умінь, емоційної саморегуляції, здатності до співпраці, відповідальності, довіри до інших та формування адекватної самооцінки.

З метою підвищення ефективності формування соціально-психологічних компетентностей у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, доцільно запропонувати такі напрями роботи:

- впровадження спеціальних психолого-педагогічних програм, спрямованих на розвиток комунікативних навичок, емоційного інтелекту та соціальної взаємодії дітей;

- створення сприятливого виховного середовища, що сприяє формуванню довірливих стосунків між дітьми та дорослими;

- активізацію роботи практичних психологів і соціальних педагогів щодо розвитку навичок саморегуляції, самопізнання та конструктивної поведінки;

- залучення дітей до групових форм діяльності (тренінгів, ігор, проєктної роботи), що сприяють розвитку співпраці та відповідальності;

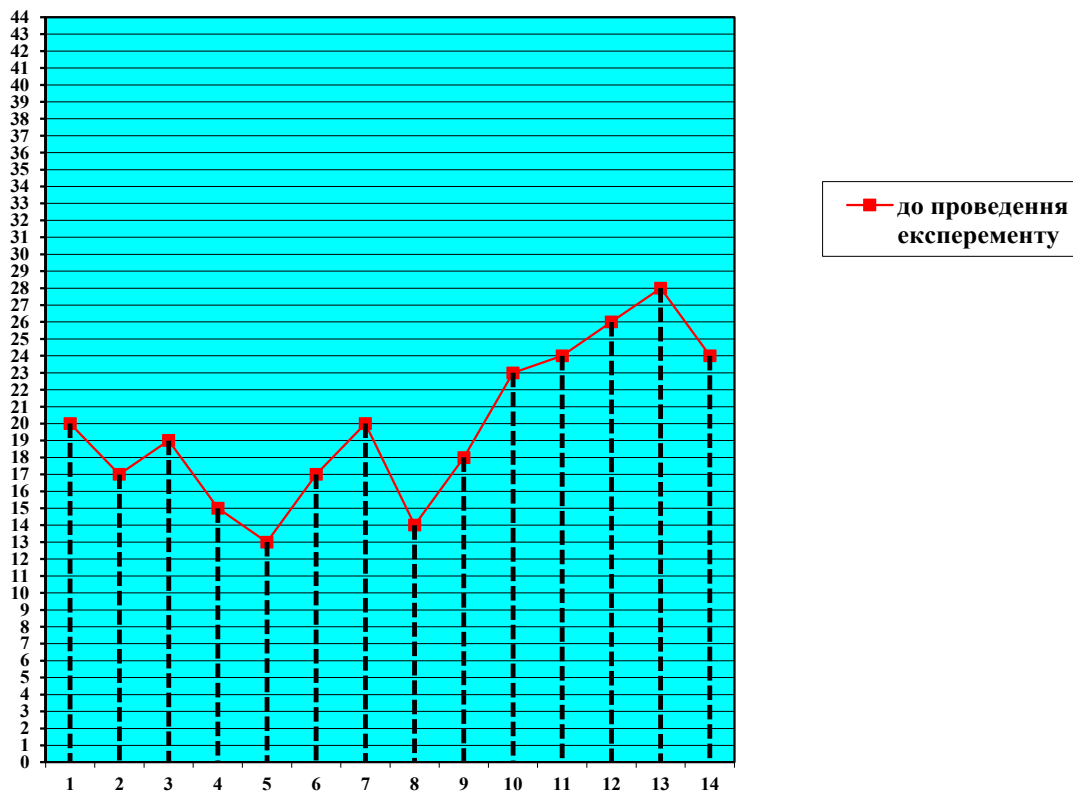

Рис. 1. Рівень локусу контролю респондентів до проведення експерименту

– підтримку альтернативних форм сімейного виховання, які створюють більш сприятливі умови для гармонійного соціально-психологічного розвитку дітей.

Таким чином, комплексний підхід до формування соціально-психологічних компетентностей дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського

піклування, сприятиме підвищенню рівня їх соціальної адаптації, розвитку особистісного потенціалу та успішній інтеграції у суспільство. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та апробації ефективних програм розвитку соціально-психологічних компетентностей цієї категорії дітей у різних освітніх і соціальних середовищах.

Список літератури:

1. Больман, С., & Шкуропат, К. (2014). Методика вимірювання рівня соціалізації дітей-сиріт. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія*, 1(1), 13–15. URL: <https://bpsy.knu.ua/index.php/psychology/article/view/311>
2. Стельмащук Х. Психологічні чинники особистісної стресостійкості дітей-сиріт. Дисертація на здобуття наукового ступеня канд. псих. наук за спеціальністю 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології». Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2019. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Київ, 2019.
3. Шаумян О. Г., Машаріпова К. Б. Особливості соціально-психологічної реабілітації дітей-сиріт. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 4(32). С. 1402–1414. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-1402-1414](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1402-1414)
4. Kanwal A., Faiz Ullah, F. Enhancing Educational and Social Support for Orphaned Children: A Case Study of SOS Children's Village Faisalabad. Harf-O-Sukhan. 2024. Vol. 8(1), 445-460. Retrieved from <https://harf-o-sukhan.com/index.php/Harf-o-sukhan/article/view/1146>
5. Li S., Zhang Y., Wang X., & Yuan R. Association between life satisfaction, problem behaviours and psychological distress in orphaned adolescents: Exploring gender and orphanhood type discrepancies. *Child & Family Social Work*. 2023, 1-10. DOI: <https://doi.org/10.1111/cfs.13138>

References:

1. Bolman, S., & Shkuropat, K. (2014). Methods for measuring the level of socialization of orphans. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Psychology*, 1(1), 13-15. Retrieved from <https://bpsy.knu.ua/index.php/psychology/article/view/311>
2. Stelmashchuk, Kh. (2019). Psychological factors of personal stress resistance of orphans (Candidate's thesis in Psychology, specialty 19.00.01 – General Psychology and History of Psychology). Ivan Franko National University of Lviv; Institute of Social and Political Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine.

3. Shaumian, O. H., & Masharipova, K. B. (2024). Features of socio-psychological rehabilitation of orphans. *Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 4(32), 1402-1414. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-1402-1414](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1402-1414)

4. Kanwal, A., Faiz, Ullah, F. (2024). Enhancing Educational and Social Support for Orphaned Children: A Case Study of SOS Children's Village Faisalabad. *Harf-O-Sukhan*. 2024. Vol. 8(1), 445-460. Retrieved from <https://harf-o-sukhan.com/index.php/Harf-o-sukhan/article/view/1146>

5. Li, S., Zhang, Y., Wang, X., & Yuan, R. (2023). Association between life satisfaction, problem behaviours and psychological distress in orphaned adolescents: Exploring gender and orphanhood type discrepancies. *Child & Family Social Work*, 1-10. DOI: <https://doi.org/10.1111/cfs.13138>.

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026